

פרשת בלק

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
21:20	20:24	19:33*	י-ם
21:17	20:22	19:31	ת"א
21:21	20:25	19:34	חיפה
21:16	20:21	19:31	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:13

כח הפה

לנבואה בפיו במה שקידש פיו בתורה ותפילה, ובלעם שהיה מן הטומאה זכה לנבואה מכל הקללות שהיה מקלל, והפליא בקללותיו ופיו הרע יותר מכל בני דורו.

נמצאנו למדים כח הפה הוא כח ממשי כשאר הכוחות שאנו מכירים, ותלוי רק להיכן מנצלים אותו, אם לקלל או לברך ולהתפלל, וכדברי החזון איש (קובץ אגרות ח"א סי' ב'): התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם. והיינו שהתפלה היוצאת מפיו של האדם זה כח אמיתי.

ואמנם כשנפגשים שתי הכוחות משה ובלעם, בלעם נופל לפני משה ואינו יכול לו, וכמו שראינו בפרשתנו, וזה מה שהתורה באה ללמדנו, שנאחו בכח הפה לטובה והוא יעמוד לעולם, ולא נשתמש בפיו לרעה כי אז יקח הקב"ה את כח הדבור מן האדם, ואם לא בעולם הזה, בעולם הבא, וכמו שכותב החפץ חיים שמי שמדבר לשון הרע בעולם הזה, הגם שיקום לתחיית המתים, לא יוכל לדבר מחמת שפגם בדבורו.

וראיתי מעשה שמאוד תואם למאמרנו, סיפרו חתנו של הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, הרב הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א, בהיותו בבית גיסו הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, בא יהודי שבנו מאוד חולה וסיפר לו מעשה זה, בהיות ובנו לקה בחולי קשה מאוד הסתובב רבות בין הרופאים עד שהגיע למומחה גדול מאוד שערך בדיקות מקיפות לבנו והגיע להחלטה שהוא יעזור לו והוא יציל את בנו, והכל יעבור תחת ידיו האמונות במלאכתם ואין לו מה לדאוג, אבי החולה בשומעו את דבריו הוסיף בעזרת ה', אך הרופא הזדעזע למשמע הדברים ואמר אף אחד לא עוזר לי אני עושה הכל לבד, אבי החולה הסביר לו שכמובן שהוא במו ידיו מרפא אבל ה' מסייע בידו לחשוב ולהבין מה צריך לעשות, וכן לעשות בצורה הנכונה, הרופא הגאותן חזר על דבריו שאיננו צריך שום עזרה והוסיף כי בקליניקה שלו הוא השליט, אבי החולה פסק מלדבר עימו מפחד לבל יסכים לטפל בבנו. והנה עוברים שלושה ימים והוא מקבל טלפון מהרופא, והרופא אומר לו צדקת אני לא השליט, יש ה' בעולם הוא העוזר והוא הנותן כח לעשות חיל, האב התפלא עד למאוד למשמע דבריו, איך הפך דעתו מן הקצה אל הקצה, ואז הסביר לו הרופא שאתמול הוא היה בכנס רופאים בו הוא היה אמור להרצות על מחקר גדול שעשה הפורץ דרך בתחום הרפואה העדכנית, והנה כמה שהוא מנסה להסביר את דבריו ולדבר על התגלית שמצא, איננו מצליח ופעם אחר פעם מוצא את עצמו סוטה מהנושא ומדבר על מתמטיקה פיזיקה פילוסופיה, אך לא על התגלית שלו, וכל פעם שניסה מחדש לחזור לנושא, ראה שמדבר בלי קשר ומגמגם מילים, עד שהרגיש שפשוט עשה את עצמו ללעג וקלס בעיני כל הרופאים, בלילה חשב עם עצמו והבין מי אני ומה חיי, ברגע אחד לקחו ממני את כשרון הדבור וההרצאה, ומה אם יקחו ממני את כח המחשבה והעשייה, ואז הבין אפיסות ערכו, וכל מה שיש לו הוא מאת הבורא ובעזרתו.

אחים יקרים, את המסר מבלעם כבר למדנו, בא ננצל את כח פינו העצום והרב מאוד, שממנו חששו אומות העולם לתורה ולתפילה לברכה והודאה, ובכך נגבור על כל אויבינו ומבקשי רעתנו.

בפרשתנו אנו קוראים על בלק ובלעם שני רשעי עולם, והנה הזוהר הקדוש בפרשתנו אומר לנו את ההבדל שבין בלק לבלעם, בלק כוחו היה בידיו, ולכן שלח את שליחיו עם קסמים בידם, ואילו בלעם כוחו היה בפיו, וכמו שאמר לו בלק כי ידעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר, ובלק ידע זאת שכן בלק ממדין היה, וכאשר נלחמו מדין עם מואב נצחום בזכות בלעם הרשע ששכרו את שירותיו לקלל את מואב, כמו שאמר רבותינו (הובא ברש"י בבבראשית ל"ו ל"ה), ובלק רצה להשלים את כח מעשי ידיו ביחד עם פיו של בלעם הניודע לקלל ובכך לנצח את ישראל.

ואמנם הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל ושום כח לא יכול לעמוד כנגד ישראל בשעה ששומר עליהם הקב"ה, והוא מטפל בבלעם בדרכו שלו, ובכדי להגן עליהם אינו צריך כיפת ברזל לשומרם, אלא הוא פשוט הורס את מקור ההרס מן השורש, והיינו שמשבש את פיו של בלעם הרשע שזה היה הכח הבלעדי שלו, ואמנם בתחילה הקב"ה מונע אותו מללכת עם בלק, אך משראה שהוא רוצה ללכת, נתן לו רשות וציווהו לשמור את דבורו שרק מה שיצוהו ה' אותו ידבר, בלעם לא עמד בזה ורצה לשנות מדבר ה' ולקלל את ישראל, והקב"ה שם רסן בפיו ולא נתן לו להוציא קללה מפיו, או שהפך את קללותיו של אותו רשע לברכות [עיינו מה שכתבנו בספר ויאמר דוד ח"ב בפרשתנו מאמר ב', מתי הפך דבורו ומתי שם רסן בפיו], שאם בלעם היה שומע להקב"ה לכל מה שיאמר לו לדבר, לא היה צריך רסן ולא להפוך את דבריו, בלעם מנסה שלוש פעמים את כוחו וכל פעם מוכרח להודות מחדש שמה שה' שם בפיו אותו הוא שומר לדבר, ורק אז משרואה שאינו מצליח לקלל מפסיק הוא לנסות לקלל ואז שורה עליו הרוח בפעם הרביעית ונושא משלו על כל האומות מה יהיה באחריתם.

ואנו עומדים נפעמים, מה הקב"ה מתיחס אליו בכלל, שיקלל כמה שהוא רוצה, הכל שטויות, וכמו שהילדים אומרים הכל יבוא עליי, או אמן ר"ת ארור מקלל נפשי, אבל מכאן נלמד על כח הפה כמה הוא עצום, ושהדבורים ממש פועלים, ובלק עד עתה הכיר את כח הקללה, אמנם כשבא לזקני מדין לימדוהו שזה בעצם כוחו של משה רבנו, וכמו שכתב רש"י בתחילת פרשתנו (פסוק ד') וז"ל: ומה ראה מואב ליטול עצה ממדין כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם אמרו מנהיגם של אלו במדין נתגדל נשאל מהם מה מידתו, אמרו לו אין כוחו אלא בפיו אמרו אף אנו נבא עליהם באדם שכוחו בפיו. עכ"ל.

וביאור הענין שזה כנגד זה עשה האלוקים, כשם שיש כח בקדושה כך יש בטומאה, והנה בלעם הרשע כידוע היה נביא לעמים, וכדברי רבותינו (במדבר רבה פרשה יד פסקה יט) על הפסוק (דברים ל"ד י') וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות העולם לומר אילו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה, ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור. ע"כ. והנה כוחו של הנביא הוא בפיו, שכן נביא נקרא כן מלשון דבור, וכמו שאומרים ניב שפתים. ומשה שהיה מכה הקדושה זכה

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל ולרפואה שלימה לאורטל בת חנה

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות ליום שבת (המשך, פתיחת ההיכל)

ולאחר מכן מבקשים, כך תחילה צריך לומר בריך שמייה שהוא שבת עצום ונורא, ולאחר מכן לבקש את בקשותיו. [והמעין בנוסח בריך שמייה, יראה שבתחילה יש כמה שבחים, ואח"כ בקשות, ושוב פעם שבחים גדולים ועצומים, ושוב בקשות, וזה בנוסח העמידה ממש, שבת בקשות שבת ושוב בקשות (כמבואר בברכות ל"ד)].

גב. אמרו רבותינו בירושלמי (פ"ו ה"ג) שאסור לתבוע צרכיו בשבת (הובא בטור וב"י סי' קפ"ח), וא"כ לכאורה היה ראוי לאסור לומר בריך שמייה בשבת, שהרי יש בו כמה בקשות, [וכבר נתקשה בזה החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סי' מ"ד) וכתב שיש להחיל ולא ביאר החילוק], ואולם הוא מנהג פשוט לאומרו וכמו שכתב הזהר במפורש וכך היה מנהגו של רבנו האר"י (כמבואר בשער הכונות דף ע"ג ע"ג) [עיין להבא"ח בשו"ת רב פעלים (ח"ג סוד ישרים סי' ח'), שלדעתו זה מה שבא המהרה"ר להשמיענו באומרו שרבנו האר"י אמר בריך שמייה הכתוב בזהר], ואולם מבואר עוד בירושלמי (שם) שכל שהוא טופס ברכה מותר, והיינו שיש לו נוסח קבוע (וכמו שהאר"י בזה בהליכות ליל שבת הלכה צ"ח וק"י), ולכן מותר לומר בריך שמייה בשבת, שהוא נוסח קבוע (וכן מבואר בשו"ת ר"פ ח"ב סי' מ"ו). ועיין עוד בספר חמדת ימים (שבת קדש פרק י"ב)

שדן לענין התרגום, וכתב וז"ל: ואותה שאמרו לעולם לא ישאל אדם צרכיו בלשון תרגום, היינו דווקא ליחיד, אבל בצבור כל בי עשרה שכינתא שרייא ואין קפידא לומר נוסח תפלת בריך שמייה המיוסדת בלשון תרגום. עכ"ל. [עיין בספר נהר שלום (דף לא ע"א למטה וע"ב בראשו, שאלה ס"ג) שהקשו שהוא היפך הזהר (ח"ב דף קלב ע"ב) שכתב שהתרגום לעולם ביחיד, ונראה לומר בס"ד שכל דברי הזהר אמורים לגבי קדושה בלבד, שאין לאומרה בלשון תרגום, מפני שנתקנה בעשרה בלשון ארמית יאמרם בעשרה. וצ"ע. ומ"מ תדע שדברי התמדתמים מיוסדים ע"פ דברי רבותינו במגרא ובראשונים (כמבואר בחזו"ע ימים נוראים עמ' י"א), ע"ש].

גג. נהגו לברך את החולים בפתיחת ההיכל בשבת, ואע"פ שאסור לתבוע צרכיו בשבת (כמבואר בהלכה הקודמת), אמנם על חולה מסוכן מותר להתפלל, כמבואר בשו"ע (סי' רפ"ה סעי' י'), וגם מי שמקשה לילד היא בכלל סכנה (כמבואר בשו"ע סי' ש"ל סעי' א') ומתפללים עליה, וגם היולדת עד שבעה ימים מהלידה עדיין היא בכלל סכנה (כמבואר בשו"ע שם סעי' ד'), ויכולים להתפלל עליה כרגיל (משנ"ב שם סי' כ"ח), וכשעושה מי שבירך לחולה שאינו מסוכן אומר "שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבוא" (משנ"ב שם), שזה הנוסח שומת לומר למי שהולך לבקר את החולה בשבת (שבת י"ב, שו"ע סי' רפ"ו). ואמנם המנהג לעשות "מי שבירך" לכל אדם אפילו אינו חולה מסוכן, ואפילו לצורך זיווג ושאר צרכים, ומנהג זה כבר נזכר בדברי מרן בשו"ת אבקת רוכל (סי' י"א-י"ד) ושם השיב (סי' י"ב) להיתר מפני שאינו מביא לידי צער בשבת, [וכן דעת רבו מהר"י בירב (כמבואר שם בס' י"א)], וגם שהוא דומה קצת לנוסח קבוע, שיש לו נוסח שווה לכל אחד כפי ענינו. ומ"מ טוב שיאמרו לאחר מכן שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבוא. (עיין בשו"ת מעין אומר ח"ב פ"א סי' ד וכו"ט).

מט. כתב החיד"א בספרו לדוד אמת (סי' ב' אות ג'): נהגו באיזה קהילות שמי שאשתו נכנסת בחודש התשיעי לעיבורה קונה מצות פתיחת שערים באותו חודש, והוא מנהג יפה, ויש לו סמך על דרך האמת. עכ"ל. [וכ"כ עוד בספרו מורה באצבע אות ז'). והביא דבריו בסדור בית מנוחה (דינים השייכים לס"ת אות ה'). ובהערות ידידי המא"ר לספר לדוד אמת (שם אות א') הביא שבספרו שו"ת יוסף אומץ (סי' נ"ו) מבואר שמצוה זו מסוגלת להקל צער הלידה, ואמנם לא ביארו מה הסמך על דרך האמת, ונלע"ד ע"פ המבואר בזהר ובדברי רבנו האר"י שהארון הוא בחינת המלכות, ועל ידי פתיחת השערים הוא פותח את המלכות להביא שפע, וכידוע גם האשה היא בחינת המלכות, וא"כ בדומה לכך הוא פועל על ידי פתיחתו. ונראה שאפשר לעשות פתיחת ההיכל בעבור המעוברת גם על ידי מי שאינו בעלה, וכגון אביה ואחיה, ובלבד שיכוונו בעבורה, וטוב שיאמרו זאת ממש בפיהם שזכות המצוה תעמוד לפלונית. ונראה עוד שטוב להוסיף תפלה בעת הפתיחה, שכשם שהוא עושה פתיחת ההיכל, כן יפתחו את רחמה של פלונית בת פלונית בעיתו ובזמנו, להוליד ולד בריא ושלם שיחיה ויתקיים לאביו ולאימו, ויהיה אדם כשר וירא שמים.

נ. עוד כתב החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (שם) שגם חתן הנושא אשה באותו חודש הוא או אביו קונים פתיחת ההיכל. [ולפי מה שביארנו שההיכל מרמז אל בחינת המלכות, יובן היטב, שכן עתה הוא פותח פתח למלכות, דהיינו האשה אשר נתן לו ה' הנדמית למלכות להכנס אל תוך ביתו, ולכן טוב שיתפלל גם הוא שיזכה בזכות פתיחת ההיכל לבית נאמן וטוב מלא שפע וברכת ה', בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות. אמן]. ונראה שנהגו כן ע"פ המבואר בזהר (שהבאנו בהלכה מ"ה) שבעת הוצאת ספר התורה שערי שמים נפתחים ומתעוררת האהבה בין ישראל לאביהם שבשמים, ולכן הזמן ראוי מאוד לתפלה על כל דבר. ולפי זה נראה שפתיחת ההיכל הפותחת שערי שמים מסוגלת לפתוח כל ענין, ברוחניות ובגשמיות, ולכן טוב שמי שרוצה להתפלל על קרובו שיחזור בתשובה, שיקנה פתיחת ההיכל ויתפלל שכשם שהוא פותח שערי ההיכל, כך יפתחו את ליבו של קרובו לתשובה ומעשים טובים. וכן כל כיוצא בזה.

נא. כתב בסדור בית מנוחה (דיני הוצאת ס"ת אות ד) וז"ל: מיד שפותחין הארון יאמר בריך שמייה, כמו שאמרו בזהר. ע"כ. ואמנם בזהר לא נאמר הלשון הזו "מיד", אלא נאמר שם שכאשר מוציאים ס"ת מהארון נפתחים שערי רחמים ולכן צריך לומר בריך שמייה (וכמו שהבאנו לשונו בהלכה מ"ה), אך הוא מבין שמכיון שעם פתיחת הארון נפתחים שערי רחמים, א"כ מיד צריך לומר תפלה זו, ולפי זה צריך להזהר שלא לומר תחילה כל מיני תפלות או מזמורי תהלים וכיוצא בזה קודם בריך שמייה, אלא בריך שמייה תחילה ואח"כ שאר התפילות, וכן בדין ששבת זה של בריך שמייה הוא גדול ומעולה ומעורר את האהבה והרחמים, והוא נצרך לפני כל התפלות האחרות, וכמו שכתפלת העמידה תחילה משבחים